

.....

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

.....

УДК 343.43

А. В. Андрушко

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права і процесу
Ужгородського національного університету

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ В ПРОЕКТІ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ, ПІДГОТОВЛЕНОМУ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ПРОФЕСОРА В.М. СМІТІЄНКА

У статті проаналізовано положення проекту Кримінального кодексу України, підготовленого в 90-х рр.. ХХ ст. під керівництвом професора В.М. Смітєнка, у частині регламентації відповідальності за злочини проти волі, честі та гідності особи. Зроблено висновок про те, що не всі відповідні положення є безсумнівними, однак вони свідчать про пошук шляхів удосконалення законодавства, спрямованого на кримінально-правову протидію вказаним посяганням, дозволяють врахувати їх у процесі реформування у відповідній частині чинного кримінального закону.

Ключові слова: злочини проти волі, честі та гідності особи; незаконне позбавлення волі; захоплення заручників; торгівля людьми; незаконне поміщення в психіатричний заклад.

Постановка проблеми. Після проголошення Україною незалежності постало питання про підготовку і прийняття нового кримінального законодавства, яке б відповідало тогочасним реаліям, оскільки чинний на той час Кримінальний кодекс (далі – КК) 1960 р., попри численні внесені в нього зміни та доповнення, містив чимало архаїзмів, прогалин і суперечностей, не відповідав новим соціально-політичним та економічним умовам існування країни [1, с. 112; 2, с. 140; 3, с. 581]. Професор П.Л. Фріс слушно наголошує на тому, що «не можна було будувати незалежну суверенну державу на законодавчому фундаменті іншої антагоністичної їй за принципами побудови й існування країни» [1, с. 112; 2, с. 140].

Першим проектом закону про кримінальну відповідальність після проголошення незалежності нашої держави став проект

КК, підготовлений робочою групою вчених Національної академії внутрішніх справ та Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка (до складу цієї групи входили В.П. Бахін, П.К. Кривошеїн, В.А. Мисливий) під керівництвом доктора юридичних наук, професора В.М. Смітєнка. Цей проект був опублікований для широкого обговорення у 1993 р. і 15 травня 1998 р. поданий як альтернативний офіційному (розроблений за дорученням Кабінету Міністрів України) Комісією Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю [4]. Документ містив оригінальні погляди на кримінальне право (його структуру, зміст основних інститутів та норм), які існували у кримінально-правовій науці на початок 90-х років минулого століття, однак у кінцевому підсумку все ж був прийнятий проект, розроблений офіційною комісією [1, с. 112; 2, с. 140; 5, с. 197; 6]. Разом з тим альтернативний проект КК, підготовлений під керівництвом В.М. Смітєнка, не просто став частиною історії національного за-

конотворення. Як відзначає В.В. Кузнецов, вказаний документ суттєво вплинув на формування сучасної кримінально-правової думки. Провідні ідеї проекту КК України реалізуються й сьогодні в останніх змінах до кримінального законодавства, що свідчить не тільки про важливість, оригінальність та своєчасність багатьох його положень, а й про те, що він значно випередив свій час і потребує належної як правової, так і соціальної оцінки [5, с. 197–201; 7, с. 49]. З огляду на викладене, слід погодитись з думкою вказаного науковця, який підкреслює, що дослідження розвитку кримінально-правової охорони певних суспільних відносин буде неповним без аналізу відповідних положень розглядуваного проекту [7, с. 49; 8, с. 127]. Сказане, поза сумнівом, стосується й дослідження питань становлення та розвитку законодавства про кримінальну відповідальність за злочини проти волі, честі та гідності особи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми кримінальної відповідальності за злочини проти волі, честі та гідності особи розглядалися в працях В.І. Борисова, О.О. Володіної, В.А. Козака, Я.Г. Лизогуба, А.М. Орлеана, В.М. Підгородинського, А.С. Політової, М.І. Хавронюка, С.Д. Шапченка та інших дослідників. Однак вказані науковці оминули належною увагою проект КК України, підготовлений колективом авторів під керівництвом В.М. Смітінка, попри те, що відповідальність за такі злочини у ньому була регламентована інакше, ніж у КК 1960 р. та чинному КК.

Мета статті – проаналізувати положення вказаного вище проекту КК України в частині регламентації відповідальності за злочини проти волі, честі та гідності особи, порівняти їх з відповідними положеннями КК 1960 р. та чинного КК України.

Виклад основного матеріалу. Станом на кінець 90-х рр. минулого століття КК України, прийнятий ще 28 грудня 1960 р., передбачав відповідальність за такі злочини проти волі, честі та гідності особи: незаконне позбавлення волі (ст. 123), захоплення злочинців (ст. 123-1), незаконне поміщення в психіатричну лікарню (ст. 123-2), викрадення чужої дитини (ст. 124), торгівлю людьми (ст. 124-1), наклеп (ст. 125),

образу (ст. 126). Всі вказані діяння містилися у главі III Особливої частини КК, що об'єднувала злочинні посягання проти життя, здоров'я, волі і гідності особи. При цьому варто зазначити, що спершу цей кодекс встановлював відповідальність лише за незаконне позбавлення волі, викрадення чужої дитини, наклеп та образу. Статтями про відповідальність за захоплення злочинців та за незаконне поміщення в психіатричну лікарню кримінальний закон був доповнений у 1987 та 1988 роках відповідно. Відповідальність за торгівлю людьми у вітчизняному КК передбачена лише у травні 1998 року.

На відміну від КК 1960 р., Особлива частина якого поділялася на глави, Особлива частина розглядуваного проекту КК України поділялася на розділи, які, своєю чергою, поділялися на глави. Такий підхід, вочевидь, відображав бажання розробників цього документу здійснити класифікацію об'єктів злочину на родові та видові.

Якщо КК 1960 р. (як, зрештою, і чинний КК України) до кола кримінально караних діянь відносив лише злочини, то проект КК України передбачав кримінальну відповідальність за вчинення караних діянь, які залежно від ступеня їх небезпечності поділялися на кримінальний проступок (діяння, за яке передбачено покарання, не пов'язане з позбавленням волі, або у виді позбавлення волі строком до одного року), злочин (діяння, за яке передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк від одного до двох років), тяжкий злочин (діяння, за яке передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк від двох до чотирьох років), особливо тяжкий злочин (діяння, за яке передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк від чотирьох до п'ятнадцяти років або смертної кари)¹. Розділ VIII Особливої частини проекту КК України мав назву «Карані діяння проти особи, її прав, свобод і моралі» і включав в себе три глави. Глава 22, якою починався вказаний розділ, передбачала відповідальність за карані діяння проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи. Таким чином, попри

¹ У попередній редакції даного документу класифікація караних діянь була такою: кримінальний проступок, провинність, кривда, злочин.

згаданий вище деталізований поділ Особливої частини, розробники аналізованого проекту КК не виокремили злочини проти волі, честі та гідності в окрему главу. Як і в КК 1960 р., у проекті КК дані посягання містилися поряд із злочинами проти життя та здоров'я особи. Водночас звертає на себе увагу те, що у проекті КК вперше з'явилася згадка не тільки про гідність особи (як це було у КК 1960 р.), а й про її честь. Відповідна назва розглядуваного виду злочинів («злочини проти волі, честі та гідності особи») мала місце також у розробленому за дорученням Кабінету Міністрів України офіційному проекті КК України [9], який, як зазначалося вище, зрештою був прийнятий Верховною Радою України.

Глава 22 Особливої частини аналізованого проекту КК України містила статті, що передбачали відповідальність за відомі КК 1960 р. кримінально карані діяння проти волі, честі та гідності особи: незаконне позбавлення волі (ст. 164), захоплення заложника (ст. 165), незаконне поміщення у психіатричну лікарню або інший спеціальний лікувальний заклад (ст. 166), наклеп (ст. 168) та образи (ст. 169).

Стаття 164 проекту КК України включала простий (ч. 1) та кваліфікований (ч. 2) склади незаконного позбавлення волі. Кваліфікуючими ознаками розглядуваного посягання визнавалися не тільки вчинення даного діяння способом, небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, та незаконне позбавлення волі, що супроводжувалось заподіянням потерпілому фізичних страждань (відомі КК 1960 р.), а й вчинення даного діяння щодо неповнолітнього. Розглядуване посягання мало каратися позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати; кваліфікований його вид – позбавленням волі на строк до двох років. Таким чином, за задумом розробників аналізованого документу, основний склад незаконного позбавлення волі відносився до кримінальних проступків, а кваліфікований його вид визнавався злочином. При цьому варто зауважити, що у попередній редакції проекту незаконне позбавлення волі без наявності обтяжуючих обставин передбачалося карати тільки штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати [10, с. 9]. Від-

значимо, що на відміну від розглядуваного проекту, урядовий проект КК за вчинення вказаного діяння передбачав суворіші покарання (аж до дванадцяти років позбавлення волі за ч. 3 ст. 138), що, на наш погляд, більшою мірою відповідає реальній суспільній небезпеці незаконного позбавлення волі.

У назві ст. 165 проекту КК України, яка встановлювала відповідальність за захоплення заложника, на відміну від ст. 123-1 КК 1960 р., слово «заложник» було вжито в однині. Дане діяння (відповідальність за нього не диференціювалася) мало каратися позбавленням волі на строк від трьох до восьми років. Розробники проекту відмовилися від існуючого на той час законодавчого підходу, згідно з яким ст. 123-1 КК 1960 р. передбачала фактично два окремих різновиди цього злочину: за наявності «міжнародного елемента» (ч. 1 і 2) та за відсутності такого «елемента» (ч. 4 і 5). Диспозиція ст. 165 була викладена наступним чином: «захоплення чи утримання особи як заложника з метою примушування державної установи чи органу, публічної посадової особи або функціонера вчинити чи утриматися від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заложника». Як бачимо, коло адресатів, яких стосується вимога вчинити будь-яку дію чи утриматися від її вчинення як умови звільнення заручника, відрізняється від наведеного у ст. 123-1 КК 1960 р. та у ст. 147 КК 2001 р. Зміст термінів «публічна посадова особа» та «функціонер» роз'яснювався у ст. 27 проекту. Відповідно до ч. 1 цієї статті, до публічних посадових осіб належать представники органів державної влади і самоврядування, а також інші особи, які постійно або тимчасово займають у державних чи змішаних з державною часткою в майні підприємствах, установах або організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих, консультативно-дорадчих або адміністративно-господарських обов'язків, чи виконують такі обов'язки за спеціальним повноваженням. Функціонерами визнавалися службовці державних підприємств, установ та організацій, які не наділені повноваженнями публічних посадових осіб, а також працівники управлінської сфери недержавних підприємств, установ та органі-

зацій (ч. 2). Відзначимо, що запропонований у розглядуваному проекті КК України підхід (як, зрештою, і той, що знайшов своє відображення в урядовому проекті) не повністю відповідав ст. 1 Міжнародної конвенції про боротьбу із захопленням заручників 1979 р., у якій серед адресатів вимоги числяться держава, міжнародна міжурядова організація, будь-яка фізична, юридична особа або група осіб.

Інтерес становить редакція ст. 166 аналізованого проекту КК України, яка передбачає відповідальність за незаконне поміщення у психіатричну лікарню або інший спеціальний лікувальний заклад. Звертає на себе увагу насамперед назва відповідної статті, а також диспозиція її ч. 1, адже у ній йдеться про незаконне поміщення не лише у психіатричну лікарню, а й в інший спеціальний лікувальний заклад. При цьому, вочевидь, під іншим спеціальним лікувальним закладом розробники проекту мали на увазі будь-який інший, окрім психіатричної лікарні, психіатричний заклад. У цьому контексті нагадаємо, що у чинній редакції ст. 151 КК України йдеться про незаконне поміщення особи в психіатричний заклад (хоча в проекті КК, підготовленому за дорученням уряду, вказувалось на поміщення в психіатричну лікарню). Назва «психіатричний заклад» використовується в Законі України «Про психіатричну допомогу» від 22 лютого 2000 р., який визначає правові та організаційні засади забезпечення громадян психіатричною допомогою. У ст. 1 цього закону сказано, що під психіатричним закладом слід розуміти психоневрологічний, наркологічний чи інший спеціалізований заклад, центр, відділення тощо всіх форм власності, діяльність яких пов'язана з наданням психіатричної допомоги.

Варто звернути увагу також на те, що розглядуваний проект КК України передбачав самостійну норму про примусове лікування завідомо здорової людини (ст. 167). Подібну норму сьогодні можна зустріти в кримінальному законодавстві Туркменістану. Однак, на відміну від ст. 167 проекту КК України, у ч. 1 ст. 131 КК Туркменістану йдеться про поміщення в психіатричний стаціонар або в інший лікувальний заклад закритого типу особи, яка завідомо не потребує лікування у такій формі. Судячи з

усього, розробники проекту КК України у ст. 167 мали на увазі примусове лікування завідомо здорової людини в іншому (непсихіатричному) медичному закладі. Доцільність існування даної норми видається сумнівною, адже незаконне поміщення особи в непсихіатричний лікувальний заклад тягне за собою відповідальність за статтею про незаконне позбавлення волі.

Якщо у ст. 123-2 КК 1960 р. відповідальність за незаконне поміщення в психіатричну лікарню не диференціювалася, то у ст. 166 розглядуваного проекту КК України розробники виокремили кваліфікований склад даного посягання: посилена відповідальність передбачалася за незаконне поміщення у психіатричну лікарню або інший спеціальний лікувальний заклад, якщо це діяння спричинило розпад сім'ї, психічне захворювання потерпілого або його самогубство. Відзначимо, що перераховані наслідки вказаного діяння науковці трактують як різновиди спричинених ним тяжких наслідків (саме така, більш ємка за змістом, кваліфікуюча ознака була запропонована розробниками урядового проекту КК України) [11, с. 52–53].

Незаконне поміщення у психіатричну лікарню або інший спеціальний лікувальний заклад завідомо здорової людини аналізований проект КК України пропонував карати позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до сімдесяти (у попередній редакції – до п'ятнадцяти) мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на строк до трьох років. Те саме діяння, вчинене при обтяжуючих обставинах, мало каратися позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на строк до п'яти років.

Автори розглядуваного проекту КК України не відмовились від ідеї встановлення кримінальної відповідальності за наклеп та образу². Відповідні норми (ст.ст. 168 і 169) мало відрізнялися від статей про наклеп (ст. 125) та образу (ст. 126), наявних в КК 1960 р. Під наклепом розробники проєк-

² Відзначимо, що таку ж позицію займали розробники проекту КК України, підготовленого за дорученням Кабінету Міністрів України. Однак в ході обговорення законопроекту у парламенті відповідні пропозиції були відхилені «з урахуванням того, що ці питання повинні вирішуватись в порядку цивільного судочинства».

ту КК України також розуміли поширення завідомо неправдивих вигадок, що ганьблять іншу особу. Якщо у ст. 125 КК 1960 р. виокремлювалися кваліфікований та особливо кваліфікований види цього діяння, то у ст. 168 проекту – лише кваліфікований (редакція ч. 2 вказаної статті охоплювала в т.ч. наклеп, поєднаний з обвинуваченням у вчиненні злочину³). Максимальне покарання, яке загрожувало за наклеп відповідно до ст. 168 проекту КК України, – позбавлення волі на строк до трьох років, тоді як за ст. 125 КК 1960 р. наклеп карався позбавленням волі на строк до п'яти років.

Визначаючи поняття образи у проекті КК України, його розробники додали до існуючої в КК 1960 р. дефініції вказівку на публічність приниження честі і гідності особи у непристойній формі, прибравши натомість вказівку на умисність такого приниження. Посилена відповідальність встановлювалась за образу, вчинену публічною посадовою особою чи функціонером під час виконання ними свого службового обов'язку (ч. 2 ст. 169). Відповідно до ст. 169 проекту КК України образа каралася винятково покаранням у виді штрафу (до 30 (у попередній редакції – до 6) мінімальних розмірів заробітної плати за ч. 1 та до 50 (у попередній редакції – до 10) мінімальних розмірів заробітної плати за ч. 2), тоді як санкція ст. 126 КК 1960 р. за вчинення даного діяння передбачала альтернативні покарання у виді виправних робіт на строк до одного року, штраф від тридцяти до вісімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, громадську догану.

Якщо КК 1960 р. викрадення або підміну чужої дитини (ст. 124) відносив до кола злочинів проти волі і гідності особи, то підхід розробників проекту КК України був інший: стаття 179, що передбачала відповідальність за вказане діяння, розміщувалась серед караних діянь проти сім'ї, моралі та статевої недоторканості (глава 23 розділу VIII Особливої частини). Порівняно із ст. 124 КК 1960 р. корегування зазнала назва відповідної статті («Викрадення чи підміна дитини» замість «Викрадення чужої дитини»), завдяки чому назва статті та зміст її диспо-

зиції були приведені у відповідність (слід, однак, зазначити, що у назві статті автори проекту вирішили відмовитись від вказівки на те, що дитина має бути чужою). Покарання, що загрожувало винному у вчиненні даного діяння, залишилося незмінним – позбавлення волі на строк до п'яти років.

Вище зазначалося, що розглядуваний проект КК України був зареєстрований у Верховній Раді України 15 травня 1998 р. Фактично напередодні, 24 березня 1998 р., було запроваджено кримінальну відповідальність за торгівлю людьми (ст. 124-1 КК 1960 р.). У зв'язку з цим варто зазначити, що проект КК України містив ст. 178 (включена до глави 23 «Карані діяння проти сім'ї, моралі та статевої недоторканості»), яка передбачала відповідальність за торгівлю дітьми. Дана стаття складалася з трьох частин: ч. 1 встановлювала відповідальність за дії, спрямовані на вчинення продажу чи купівлі неповнолітнього у будь-якій формі; ч. 2 передбачала посилену відповідальність за ті самі дії, вчинені: а) щодо двох чи більше осіб; б) за змовою групою осіб; в) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища; г) з незаконним вивезенням особи за кордон чи незаконним ввезенням з-за кордону; д) з метою втягнення особи у вчинення злочину або іншу антигромадську поведінку; е) з метою вилучення в особи органів чи тканин для трансплантації; ч. 3 передбачала особливо кваліфікований вид торгівлі дітьми – вчинення даного діяння організованою злочинною групою. Санкції ст. 178 проекту КК України передбачали суворі покарання, підкреслюючи тим самим, що дане діяння є одним із найнебезпечніших злочинів проти особи: санкція ч. 1 передбачала покарання у виді позбавлення волі на строк від 7 до 10 років з конфіскацією майна, ч. 2 – позбавлення волі на строк від 8 до 12 років з конфіскацією майна, ч. 3 – позбавлення волі на строк від 12 до 15 років з конфіскацією майна. Попри недоліки пропонованої редакції даної статті, вважаємо, що своєчасне усвідомлення авторами проекту КК України необхідності протидіяти таким діянням (нехай і вчиненим винятково щодо неповнолітніх) кримінально-правовими засобами мало важливе значення.

³ У ч. 3 ст. 125 КК 1960 р., щоправда, йшлося про наклеп, поєднаний з обвинуваченням у вчиненні не будь-якого, а лише державного або іншого тяжкого злочину.

Стаття 193 проекту КК України передбачала відповідальність за порушення особистої свободи. Цікаво, що вказана кримінально-правова норма містилася в главі 24, що об'єднувала карні діяння проти конституційних прав громадян. Під порушенням особистої свободи у цій статті розумілося порушення свободи особи на її пересування, вибір місця проживання і роботи, виїзд за кордон та повернення в Україну. Таке діяння пропонувалося карати штрафом до сорока (у попередній редакції проекту – до восьми) мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах державної влади на строк до трьох років. На наш погляд, потреба в існуванні даної норми була сумнівною, адже вона породжувала зайву конкуренцію з іншими нормами. Крім того, не зовсім зрозуміло, чому розглядувана стаття не була включена до глави 22, у якій розробники проекту акумулювали кримінально карні посягання проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи викладене, відзначимо, що колектив фахівців, який під керівництвом професора В.М. Смітєнка підготував альтернативний офіційному проекту КК України, запропонував оригінальний погляд на злочини проти волі, честі та гідності особи. Не всі проаналізовані положення є безспірними, однак, на наш погляд, вони свідчать про пошук шляхів удосконалення законодавства, спрямованого на кримінально-правову протидію вказаним посяганням, дозволяють врахувати їх в процесі реформування у відповідній частині чинного кримінального закону.

Список використаної літератури:

1. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України: монографія. Київ, 2005. 124 с.
2. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми. Київ, 2005. 332 с.
3. Марисюк К.Б. Система майнових покарань у чинному Кримінальному кодексі України могла би бути іншою (до 15-річчя одного з проектів КК України). Форум права. 2011. № 2. С. 581–584.
4. Проект Кримінального кодексу України № 1029-1, зареєстрований 15 травня 1998 р. // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=3885
5. Кузнецов В.В. Віктор Миколайович Смітєнко – вчений, що випередив час. Право України. 2017. № 2. С. 196–202.
6. Бабаніна В.М. Концепції проектів Кримінального кодексу України: історико-правове дослідження. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2015. № 1. С. 1–7.
7. Кузнецов В.В., Кузнецова Л.О. Окремі напрями удосконалення історико-правових досліджень кримінального законодавства України. Вісник Асоціації кримінального права України. 2016. № 1 (6). С. 41–50.
8. Кузнецов В.В. Принципи кримінально-правової охорони. Право України. 2017. № 2. С. 124–130.
9. Проект Кримінального кодексу України № 1029, зареєстрований 12 травня 1998 р. // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=3865
10. Кримінальний кодекс України. Проект (внесений на розгляд Верховною Радою України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю). Іменем Закону. Спеціальний випуск. 28 жовтня 1994 р. № 43 (4814). С. 1–16.
11. Андрушко А.В. Диференціація кримінальної відповідальності за незаконне поміщення в психіатричний заклад. Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія Право. 2015. Вип. 35. Частина II. Том 3. С. 52–55.

Андрушко А. В. Преступления против свободы, чести и достоинства личности в проекте Уголовного кодекса Украины, подготовленном под руководством профессора В.Н. Смитиенко

В статье проанализировано положения проекта Уголовного кодекса Украины, подготовленного в 90-х гг. XX ст. под руководством профессора В.Н. Смитиенко, в части регламентации ответственности за преступления против свободы, чести и достоинства личности. Сделан вывод о том, что не все соответствующие положения являются бесспорными, однако они свидетельствуют о поиске путей совершенствования законодательства, направленного на уголовно-правовое противодействие указанным посягательствам, позволяют учесть их в процессе реформирования действующего уголовного закона.

Ключевые слова: преступления против свободы, чести и достоинства личности; незаконное лишение свободы; захват заложников; торговля людьми; незаконное помещение в психиатрическое учреждение.

Andrushko A. Crimes against freedom, honor and dignity of a person in project of the Criminal code of Ukraine developed under the guidance of Professor V.M. Smitienko

The article analyzes the provisions of the draft Criminal Code of Ukraine developed in the 1990's under the guidance of Professor V.M. Smitienko in terms of regulating responsibility for crimes against the freedom, honor and dignity of a person. It is concluded that not all relevant provisions are indisputable, but they indicate at the search for ways to improve legislation aimed at criminal law counteraction to aforementioned encroachments, allowing them to be taken into account during the reform process in the relevant part of the current criminal law.

Key words: crimes against the freedom, honor and dignity of the person, unlawful imprisonment, seizure of hostages, trafficking in human beings, illegal placement in a psychiatric institution.